

संगणक सांकेतांक-२०११११८०५४९३८००१

औद्योगिक सुरक्षा व आरोग्य संचालनालय
या आस्थापनेचे बळकटीकरण करणे या
योजनेसाठी प्रशासकीय मान्यता
देण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन

उद्योग, ऊर्जा व कामगार विभाग,

शासन निर्णय क्र एफडीई - ०३/२०१०/प्र.क्र ११/कामगार -१

मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.

दिनांक :- ०८ फेब्रुवारी, २०११.

वाचा :- १) संचालक, औद्योगिक सुरक्षा व आरोग्य संचालनालय, मुंबई यांचे ~~यंत्र~~
क्र.सं.सुवआ / लेखा / ८५६४ -६५ / ३, दिनांक २२ जुलै, २०१०

प्रस्तावना :-

वार्षिक योजना सन २०१० च्या मध्यावधी आढाव्याच्या वेळी नियोजन विभागाने कामगार विभागाच्या सन २००९-२०१० मधील ज्या योजनांतर्गत योजनांमध्ये साधर्म्य आहे, अशा योजनांचे एकत्रिकरण करण्याचे निदेश दिलेले होते. सन २०१०-११ मधील पंचवार्षिक योजनांतर्गत योजना - राज्ययोजना “ १) औद्योगिक सुरक्षा व आरोग्य यासंबंधी कामगारांमध्ये जागरूकता -निर्माण करणे, २) औद्योगिक सुरक्षा व आरोग्य संचालनालयाच्या कार्यालयासाठी जिल्हास्तरावर नविन जागा खरेदी करणे, ३) संचालनालयाच्या वैद्यकीय शाखेचे बळकटीकरण करणे, ४) कारखान्यामध्ये उद्भवणाऱ्या गंभीर आपत्कालिन परिस्थितीमध्ये त्या ठिकाणी वेळेवर पोचण्यासाठी वाहने खरेदी करणे किंवा खाजगी वाहन भाडेतत्वावर वापरणे, ५) औद्योगिक सुरक्षा व आरोग्य संचालनालयाचे बळकटीकरण करण्याच्या अनुषंगाने अन्य योजना राबविणे , “ या योजनांचे एकत्रिकरण करून एकच योजना करण्याचे संचालक, औद्योगिक सुरक्षा व आरोग्य संचालनालय यांनी प्रस्तावित केलेले आहे. त्यानुसार प्रस्तावित केलेल्या योजनांचे एकत्रितकरण करून औद्योगिक सुरक्षा व आरोग्य संचालनालय या आस्थापनेचे बळकटीकरण करणे ही एकच योजना राबविण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती. त्यानुषंगाने शासन पुढीलप्रमाणे निर्णय घेत आहे :-

शासन निर्णय -

या विभागाने नियोजन विभागाने सुचित केल्यानुसार चालू असलेल्या योजनांचे एकत्रिकरण करून औद्योगिक सुरक्षा व आरोग्य संचालनालयाचे बळकटीकरण करणे याबाबत १) औद्योगिक सुरक्षा व आरोग्य यासंबंधी कामगारांमध्ये जागरूकता

निर्माण करणे, २) औद्योगिक सुरक्षा व कार्यालयासाठी नविन जागा खरेदी करणे, ३) वैद्यकीय शाखेचे बळकटीकरण करणे, ४) कारखान्यामध्ये उद्भवणाऱ्या गंभीर आपत्कालिन परिस्थितीमध्ये त्या ठिकाणी वेळेवर पोचण्यासाठी वाहने खरेदी करणे किंवा खाजगी वाहन भाडेतत्वावर वापरणे, ५) औद्योगिक सुरक्षा व आरोग्य संचालनालयाचे बळकटीकरण करण्याच्या अनुषंगाने अन्य योजना राबविणे, या योजनांचे एकत्रिकरण करून औद्योगिक सुरक्षा व आरोग्य संचालनालय या आस्थापनेचे बळकटीकरण करणे ही एकच योजना राबविण्यास शासन मान्यता देण्यांत येत आहे.

२. उपरोक्त योजनांची माहिती खालीलप्रमाणे आहे :-

१) - औद्योगिक सुरक्षा व आरोग्य यासंबंधी कामगारांमध्ये जागरूकता निर्माण करणे :-
औद्योगिक सुरक्षा व आरोग्य संचालनालय या संचालनालयामार्फत राबविण्यात येणाऱ्या सुरक्षितता व आरोग्य संबंधीच्या विविध योजनांची मोठ्या प्रमाणात प्रसिध्दी करणे. तसेच कामगारांमध्ये सुरक्षितता व आरोग्य यासंबंधी जागृती निर्माण करणे असे या योजनेचे उद्दिष्ट आहे. यासाठी पुढील विषयावर कामगारांच्या विभाग व राज्य पातळीवर स्पर्धा आयोजित करून बक्षिसे देण्यात येतील :- (अ) सुरक्षितता फलक स्पर्धा (ब) सुरक्षितता घोषवाक्य स्पर्धा (क) सुरक्षितता निबंध स्पर्धा तसेच विभाग व राज्यपातळीवर सुरक्षिततेसंबंधी विशेष कार्य करणाऱ्या कामगारांसाठी सुरक्षितता पुरस्कार देण्यात येतील. (ड) इतर सुरक्षितते व आरोग्याच्या दृष्टीने उद्योगामध्ये जागृतता निर्माण करण्याची इतर स्पर्धा. या सर्व स्पर्धाबाबतचे निकष राज्यस्तरीय समितीकडून निश्चित करण्यात येतील व त्यामध्ये प्रसंगानुरूप वेळोवेळी सुधारणा करणे व त्याअनुषंगाने संबंधितांना पुरस्कार प्रदान करणे.

तसेच प्रत्येक वर्षी प्रादेशिक व जिल्हास्तरीय सुरक्षितता व आरोग्य विषयक राज्यस्तरीय परिसंवाद आयोजित करणे तसेच सुरक्षितता व आरोग्यविषयक धोरणाची निश्चित अंमलबजावणी करण्याच्यादृष्टीने उद्योजकांमध्ये जागृतता निर्माण करणेच्या दृष्टीने निरनिराळ्या मोहीमा राबविणे. उदा. National policy on Safety & Health या व अशा प्रकारच्या अन्य योजना राबविणे.

२) औद्योगिक सुरक्षा व आरोग्य संचालनालयाच्या कार्यालयासाठी नविन जागा खरेदी करणे :- औद्योगिक सुरक्षा व आरोग्य संचालनालयाची बरीचशी कार्यालये भाड्याच्या जागेमध्ये कार्यरत आहेत. औद्योगिक सुरक्षा व आरोग्य संचालनालयाचे कार्यालयाच्या भाड्यापोटी दरवर्षी लाखो रुपये खर्च होतात. याकरीता औद्योगिक सुरक्षा व आरोग्य संचालनालयाच्या कार्यालयासाठी नविन जागा खरेदी करून त्यावर कार्यालयाचे बांधकाम करणे.

३) वैद्यकीय शाखेचे बळकटीकरण करणे :- कामगारांच्या आरोग्यास धोकादायक असणाऱ्या उत्पादन प्रक्रिया करणाऱ्या कारखान्यांची संख्या राज्यामध्ये दिवसेंदिवस वाढत

आहे. यामध्ये वस्त्रोद्योग, रासायनिक रंग, खते उत्पादन करणारे पेट्रोलियम पदार्थांचे उत्पादन करणारे कारखाने यांत्रिकी कारखान्यांचा समावेश आहे. महाराष्ट्र कारखाने अधिनियम, १९६३ चा अधिनियम ११४ खाली दर्शविलेला वेगवेगळ्या धोकादायक प्रक्रियेमध्ये काम करणाऱ्या कामगारांची वैद्यकीय तपासणी करण्याचे काम या संचालनालयातील वैद्यकीय शाखेमध्ये केले जाते, तसेच धोकादायक कारखान्यांमधील पर्यावरण व व्यवसायजन्य रोग यांचीही तपासणी केली जाते. सध्या मुंबई येथील वैद्यकीय शाखेमध्ये असणारी बरीच उपकरणे नादुरुस्त आहेत तसेच आधुनिक नाहीत. सबब या शाखेत पुरेशी आधुनिक उपकरणे खरेदी करणे तसेच विभागीय कार्यालयांनाही अशी उपकरणे पुरविणे.

~~४) कारखान्यांमध्ये उद्भवणाऱ्या गंभीर आपत्कालिन परिस्थितीमध्ये त्या ठिकाणी वेळेवर पोहोचण्यासाठी वाहने खरेदी करणे किंवा खाजगी वाहन भाडेतत्वावर वापरणे :-~~ संचालक, औद्योगिक सुरक्षा व आरोग्य संचालनालय यांना संपूर्ण महाराष्ट्रातील विभागीय कार्यालयांचे प्रशासकिय नियंत्रण करावे लागते, तसेच कारखान्यांमध्ये घडणारे गंभीर व प्राणघात अपघात, स्फोट, आग दुर्घटनांच्या चौकशीसाठी कारखान्यांना तातडीने भेटी देऊन दुर्घटनेवर उपाययोजना व दुर्घटनेत होणारी जिवित व वित्त हानी कमी करण्याच्यादृष्टीने कार्यवाही करणे आवश्यक असते. अशा दुर्घटनेबाबतचा सद्यःस्थिती निदर्शक अहवाल शासनास तत्काळ पाठविणे आवश्यक असते. बरेचसे कारखान्यांजवळ सार्वजनिक वाहने जाण्याची सोयी सुविधा उपलब्ध नसल्याने व औद्योगिक सुरक्षा व आरोग्य संचालनालयाकडे वाहन उपलब्ध नसल्याने संबंधित अधिकाऱ्यांना दुर्घटनास्थळी पोहोचण्यास उशीर होतो. यास्तव औद्योगिक सुरक्षा व आरोग्य संचालनालयासाठी वाहने खरेदी करणे किंवा खाजगी वाहत भाडेतत्वावर वापरण्यास परवानगी देणे.

५) औद्योगिक सुरक्षा व आरोग्य संचालनालयाचे बळकटीकरण करण्याच्या अनुषंगाने अन्य योजना राबविणे :-

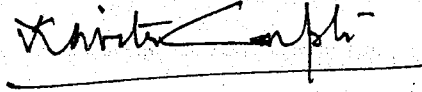
औद्योगिक सुरक्षा व आरोग्य संचालनालयाचे १०० % संगणकीकरण करण्यात येणार आहे.त्यानुसार औद्योगिक सुरक्षा व आरोग्य संचालनालयास तसेच कार्यालयाच्या अधिपत्याखालील कार्यालयांना मोठ्या प्रमाणावर संगणक,प्रिंटर,सर्व्हर यासारख्या संसाधनांची आवश्यकता लागणार आहे.त्यानुसार अशी संसाधने संबंधीत कार्यालयांना उपलब्ध करून देणे ,ही योजना तसेच तत्सम इतर योजना राबविणे.

३. वरील योजनांवर होणारा खर्च मागणी क्र.के-४,मुख्यलेखाशिर्ष २२३०-कामगार व सेवायोजन, १०२ कामाची पध्दत व सुरक्षितता, (००)(१६)औद्योगिक सुरक्षा व आरोग्य संचालनालयाचे बळकटीकरण आणि सुरक्षाविषयक व आरोग्यविषयक बाबींची प्रभावी अंमलबजावणी (२२३० ५७९३) या लेखाशिर्षाखाली व त्या-त्या वर्षासाठी मंजूर केलेल्या अनुदानातून भागविण्यांत येईल. तसेच या योजनेसाठी आहरण व संवितरण अधिकारी म्हणून औद्योगिक सुरक्षा व आरोग्य संचालनालयातील संबंधीत आहरण व संवितरण

अधिकारी काम पहातील.या योजनेअंतर्गत उपलब्ध नियतव्ययातून उपरोक्त उद्दीष्टांसाठीच खर्च करण्यात येईल याची संबंधितांनी कृपया दक्षता घ्यावी.

४. प्रस्तुत शासन निर्णय नियोजन विभागाच्या सहमतीने व त्यांच्या अनौपचारिक संदर्भ क्र.१७३/१४६२,दिनांक २०/१०/२०१०तसेच वित्त विभागाच्या सहमतीने व त्यांच्या अनौपचारिक संदर्भ क्र.११११/व्यय-१६/१०,दिनांक २५/१०/२०१०ला अनुलक्षून तसेच वित्तीय अधिकार नियमपुस्तिका १९७८ मधील भाग पहीला उपविभाग तीन अनुक्रमांक ४ परिच्छेद क्र.२७(२) अनुसार योजनेला प्रशासकीय मान्यता देण्याबाबत प्रशासकीय विभागास प्रदान करण्यात आलेल्या अधिकारानुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार स्वनांवने,

(डॉ.कविता गुप्ता)
प्रधान सचिव (कामगार)

प्रति,

संचालक, औद्योगिक सुरक्षा व आरोग्य संचालनालय, ताडदेव, मुंबई ४०० ०३४.

प्रत,

मा.मंत्री (कामगार)यांचे खाजगी सचिव,मंत्रालय,मुंबई.

मा.राज्यमंत्री (कामगार)यांचे खाजगी सचिव,मंत्रालय,मुंबई.

सचिव (कामगार)यांचे स्वीय सहाय्यक ,उ.ऊ.व कामगार विभाग,मंत्रालय,मुंबई.

महालेखापाल, (लेखा व अनुज्ञेयता /लेखापरीक्षा) महाराष्ट्र-१, मुंबई.

महालेखापाल, (लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र-२, नागपूर

अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई

निवासी लेखा अधिकारी, मुंबई

वित्त विभाग / व्यय-१६/नियोजन विभाग, मंत्रालय, मुंबई

कक्ष अधिकारी (प्रशासन-१/५), उद्योग, ऊर्जा व कामगार विभाग, मंत्रालय, मुंबई

निवडनस्ती (कामगार-१)